

1931. évi XX. törvénycikk

a gazdasági versenyt szabályozó megállapodásokról

1. § Az olyan megállapodás vagy határozat, amely árura vonatkozóan a termelés, a forgalom vagy az áralakulás tekintetében, vagy egyébként a gazdasági versenyt korlátozó vagy a versenyt más módon szabályozó kötelezettséget alapít meg (kartel és más hasonló célú jogviszony), csak úgy érvényes, ha írásba foglalták. Ugyanez áll az eredeti megállapodást vagy határozatot kiegészítő vagy módosító ilyen megállapodásra és határozatra is.

2. § Az 1. § alá eső olyan megállapodást vagy határozatot, amelyben legalább egy kereskedelmi társaság vagy legalább egy olyan ipari vagy kereskedelmi vállalat vesz részt, amely húsznál több alkalmazottat foglalkoztat, a m. kir. közgazdasági miniszterhez nyilvántartás végett a megállapodás vagy a határozat létrejöttétől számított tizenöt nap alatt be kell mutatni. Ugyanez áll az eredeti megállapodást vagy határozatot kiegészítő vagy módosító ilyen megállapodásra vagy határozatra is.

A m. kir. minisztérium, akár a közgazdaság egész területére, akár egyes ágaira, akár az ország egész területére, akár egy részére nézve a bemutatás kötelezettségét rendelettel kiterjesztheti az 1. § alá tartozó olyan egyéb megállapodásokra és határozatokra is, amelyek nem esnek az előbbi bekezdés rendelkezése alá.

Az 1. § alá eső olyan megállapodások és határozatok érvényességéhez, amelyeket a jelen § értelmében nyilvántartás végett be kell mutatni, az írásbafoglaláson felül a bemutatás is szükséges.

A bemutatás elmulasztása vagy hiányossága esetében a m. kir. közgazdasági miniszter a bemutatásra köteleztt felet a bemutatás teljesítésére vagy hiánypótlásra felhívhatja és a fél ennek a felhívásnak eleget tenni köteles.

A bemutatási kötelezettség mindazokat terheli, akik a megállapodást kötötték vagy a határozatot hozták; ha azonban a bejelentést egyikük szabályszerűen megtette, a többi a bejelentési kötelezettség alól felszabadul.

3. § Az okirat bemutatásával egyidejűleg be kell jelenteni egy vagy több, legfeljebb három olyan személyt, állásának vagy foglalkozásának és lakóhelyének megjelölésével, aki jogosítva van a megállapodással vagy a határozattal kapcsolatos kérdésekben a bemutatásra kötelezetteket bíróság és más hatóság előtt képviselni, őket kötelező nyilatkozatokat tenni, a részükre szóló határozatokat és egyéb hatósági közléseket átvenni. Képviselő csak belföldi lakó magyar állampolgár lehet.

Ha több képviselőt jelentettek be, bármelyikük jogosult a képviseletre, hacsak a felek a bejelentésben másként nem rendelkeztek.

A bejelentéshez csatolni kell a képviselő részére adott meghatalmazást és ha a bejelentés nem a képviselőtől származik, az ő hozzájáruló nyilatkozatát.

Képviselő hiányában vagy akadályoztatása esetében a Kartelbíróság elnöke a bejelentésre kötelezettek költségére ideiglenes képviselőt rendel a kamarai lajstromba bejegyzett ügyvédek közül, aki a képviselő jogkörét gyakorolja mindaddig, amíg a felek képviselőt szabályszerűen be nem jelentenek.

4. § A bemutatott okiratokat bizalmasan kell kezelni és különösen ügyelni kell az üzleti és a gyártási titkok megőrzésére.

A bemutatásra, a bejelentésre és a nyilvántartásra vonatkozó részletes szabályokat a m. kir. minisztérium rendelettel állapítja meg.

5. § Az e törvény alkalmazásában felmerülő kérdések tekintetében szükséges vélemény adására Budapesten országos bizottságot (Kartelbizottság) kell alakítani, amely elnökből,

helyettes elnökből és kilenc tagból áll; az elnököt és a helyettes elnököt a m. kir. minisztérium előterjesztésére az államfő, a tagok közül hetet a m. kir. közgazdasági miniszter, kettőt pedig a m. kir. népjóléti és munkaügyi miniszter előterjesztésére a m. kir. minisztérium a gyakorlati és elméleti szakemberek sorából nevez ki.

A tagok állása tiszteletbeli.

A Kartelbizottság ülésein a miniszterek kiküldöttei is résztvehetnek és felszólalhatnak. Ugyanez a jog megilleti a m. kir. kincstári jogügyi igazgatóság kiküldötteit is.

Érvényes határozat hozatalához az elnökkel együtt legalább öt tag jelenléte szükséges. A bizottságnak oly tagja, aki az ügyben érdekelt, az ügyben nem járhat el. Ha ennek következtében az a termelési ág, amelyet a tárgyalás alatt álló ügy érint, képviselő nélkül maradna, a bizottság elnöke az érdekelt termelési ág elméleti vagy gyakorlati szakértőit közül egészítheti ki a bizottságot.

A Kartelbizottság tagjai az ügykörükbe utalt tennivalókban a büntető törvények alkalmazása és a titoktartás szempontjából a közhivatalnokokkal esnek egy tekintet alá.

A Kartelbizottság szervezetének és működésének részletes szabályait a m. kir. minisztérium rendelettel állapítja meg.

6. § Ha az 1. § alá eső megállapodás vagy határozat, vagy alkalmazásának módja, vagy bármely olyan tevékenység vagy magatartás, amely - habár írásba foglalt megállapodás vagy határozat nélkül - az 1. §-ban megjelölt célt szolgálja, a közgazdaság vagy a közjó érdekét veszélyezteti, különösen ha az áru termelését, forgalmát vagy az áralakulást a fogyasztóközönségnek vagy a termelőknek, vagy a szakmabeli vagy más vállalkozóknak hátrányára a gazdasági helyzet által meg nem okolt módon szabályozza, a m. kir. közgazdasági miniszter a következő intézkedéseket teheti:

1. megvizsgálhatja az ügy állását; e végből a megállapodás vagy határozat alkalmazása végett tett intézkedések és egyéb adatok bejelentését, felvilágosítások adását és iratok bemutatását kívánhatja; kiküldötte útján az üzletvitelt és üzletkezelést az üzleti könyvek és egyéb iratok megtekintésével is átvizsgálathatja; a tagokat és alkalmazottakat, valamint egyéb személyeket is - szükség esetében bíróság útján eskü alatt is - kihallgathatja;

2. ha úgy találja, hogy a közgazdaság vagy a közjó érdekében a megállapodást, vagy a határozatot vagy alkalmazásuknak módját, vagy valamely intézkedést, tevékenységet, magatartást megszüntetni, módosítani vagy kiegészíteni szükséges, megkísérelheti a kötelezettekkel közvetlenül vagy közvetve - esetleg egyeztető bizottság közreműködésével - folytatott tárgyalás útján az ügynek békés kiegyenlítését és ennek eredményéhez képest intézkedik;

3. ha az előbbi pontban jelzett eljárás kellő eredménnyel nem járna, javaslatot tehet a m. kir. minisztériumnak, hogy a kötelezetteket az adó és vám tekintetében engedélyezett és egyéb közkedvezmények megvonásával, a közszállításokból való kizárással, az iparrendészet és a fuvardíjszabás körébe tartozó intézkedésekkel szorítsa a közgazdaságra vagy a közjó érdekére káros működésük abbahagyására; a m. kir. minisztérium ennek a pontnak alapján csak törvényes hatáskörébe utalt intézkedéseket tehet, az intézkedéseket azonban a jelen §-ban előrebocsátott feltétel fennállása esetében akkor is megteheti, ha az intézkedések alkalmazásának egyéb jogszabályokban megszabott különös feltételei nem is állanak fenn; ha azonban a m. kir. minisztérium a jelen § alapján iparigazolvány vagy olyan hatósági engedély elvonását látja szükségesnek, amely nélkül a kötelezettek üzemüket nem folytathatják, intézkedés végett a bírósághoz kell indítványt (7. §, 10. §, 14. §) előterjeszteni;

4. javaslatot tehet a m. kir. minisztériumnak a vámtarifában megállapított egyes vámtételeknek módosítására vagy megszüntetésére, vagy egyéb vámpolitikai intézkedés megtételére, amely felől a m. kir. minisztérium ily intézkedésnek az idevágó törvényekben megállapított feltételeire és korlátaira tekintet nélkül rendelkezhetik;

5. a szükséghez képest ideiglenes intézkedés végett a Kartelbírószághoz fordulhat (10. §);
6. intézkehetnek a közérdekű kereset (7. §) megindítása iránt.

A m. kir. közgazdasági miniszter az 1. pontban megjelölt vizsgálat mellőzésével oly figyelmeztetéssel hívhatja fel a kötelezetteket adatok szolgáltatására, hogy amennyiben a kívánt adatokat be nem mutatják vagy fel nem tárják, a panaszolt tényállásban felhozott körülményeket a szükséges intézkedések szempontjából valóknak fogja tekinteni.

Érdemleges intézkedés megtétele előtt rendszerint ki kell kérni a Kartelbizottság véleményét, hacsak az intézkedés halasztást nem tűz.

Ezt a §-t megfelelően alkalmazni kell oly vállalatra is, amely mással való megállapodás vagy együttműködés nélkül a piac felett uralkodó helyzetének kihasználásával egyedül is oly tevékenységet folytat vagy magatartást tanusít, amely a közgazdaság vagy a közjó érdekét az első bekezdésben meghatározott módon veszélyezteti.

7. § Ha az 1. § alá eső megállapodás vagy határozat vagy alkalmazásuknak módja vagy a létrejött alakulat, vagy a 6. § első és utolsó bekezdése alá eső tevékenység vagy magatartás a törvénybe, a jóerkölcsbe vagy a közrendbe ütközik, különösen a közgazdaság vagy a közjó érdekét a 6. §-ban meghatározott módon sérti, a m. kir. közgazdasági miniszter utasítása alapján a m. kir. kincstári jogügyi igazgatóság a Kartelbírószágnál indított keresettel (közérdekű kereset) kérheti, hogy a bíróság az esethez képest együttesen vagy külön a következőket rendelje el:

1. a megállapodás vagy a határozat alapján létrejött alakulat feloszlását és működésének továbbfolytatásától pénzbírság terhével eltiltást;
2. a megállapodás vagy a határozat végrehajtásától pénzbírság terhével eltiltást;
3. a tevékenység vagy a magatartás abbahagyását és folytatásától pénzbírság terhével eltiltást.

A pénzbírság összegét a Kartelbírószág a végrehajtást elrendelő végzésben állapítja meg (1912:LIV. tc. 49. §).

A közérdekű kereset megindításának elrendelését a m. kir. közgazdasági miniszternél a rendelkezésre álló adatok és bizonyítékok előterjesztésével bármely hatóság vagy magánfél kérelmezheti.

A m. kir. közgazdasági miniszter nincs kötve a kérelemhez, ha azonban a közérdekű kereset megindítását közhatóság vagy közttestület kéri, a kérelem tárgyában rendszerint a Kartelbizottság meghallgatása után határoz.

8. § A Kartelbírószág a kir. Kúria körében szervezett külön bíróság, amely elnökön felül két ítélobíróból és két ülnökből álló tanácsban jár el.

A Kartelbírószág elnöke a kir. Kúria elnöke vagy a kir. Kúria elnökének kijelölése alapján a kir. Kúria másodelnöke vagy egyik tanácselnöke. A Kartelbírószág két tagját a kir. Kúriának a kir. Kúria elnöke által előre kijelölt tanácselnökei és ítélobírói közül az eljáró tanács elnöke hívja be. A Kartelbírószág ülnöke-tagjait az eljáró tanács elnöke a közöl a tíz szakember közül hívja be, akiket a m. kir. igazságügyminiszter a m. kir. közgazdasági miniszter által összeállított, legalább 30 szakember nevét tartalmazó jegyzékből háromévenként előre kijelöl.

9. § A közérdekű keresetet valamennyi ismert érdekelt fél ellen kell intézni s ha a 3. § értelmében képviselőt jelentettek be van rendelve ki, a keresetlevelet ennek kezébe kell kézbesíteni. Mindegyik érdekelt ügyvédi képvisellel külön is részt vehet a perben.

Az eljárásban, amennyiben ez a törvény eltérőleg nem rendelkezik, a Pp. elveit megfelelően kell alkalmazni. Az eljárást sürgősen kell lefolytatni és befejezni.

A bíróság véleményadás vagy szakértői vélemény felülvizsgálata végett hivatalból is megkeresheti a Kartelbizottságot.

A közérdekű perben a m. kir. államkincstárt az alperes költségében akkor sem lehet marasztalni, ha a bíróság nem ad helyt a keresetnek.

A m. kir. államkincstár ellen - a fennálló jogelveknek megfelelően - a hatóságnak e törvény értelmében tett intézkedéseiből kifolyóan sem lehet kártérítési követelést érvényesíteni.

10. § A Kartelbíróság a m. kir. közgazdasági miniszter megkeresésére, a közérdekű per folyamán pedig a m. kir. kincstári jogügyi igazgatóság kérelmére, amennyiben a közérdek védelmére sürgős intézkedés szükséges, a megállapodás, a határozat, az intézkedés foganatosítását, úgyszintén a tevékenység vagy a magatartás folytatását pénzbírság terhével ideiglenesen megtilthatja, az azokon alapuló kötelezettségek teljesítését ideiglenesen felfüggesztheti vagy a közérdek védelmére a szükséghez képest egyéb ideiglenes intézkedést tehet.

A Kartelbíróság az ideiglenes intézkedést kérelemre vagy hivatalból is hatályon kívül helyezi, ha elrendelésének oka megszűnt.

11. § E törvény a megállapodásban vagy a határozatban érdekelt feleket nem zárja el attól, hogy egymás között fennálló jogviszonyukból, nemkülönben a jogviszony érvénytelenségéből eredő jogaikat a törvény rendes útján érvényesítsék. Ugyanez áll harmadik személyeknek velük szemben fennálló jogaik érvényesítésére is.

Az előbbi bekezdésben foglalt szabállyal ellenkező megállapodás semmis.

12. § A Kartelbíróság határozata mind a rendes bíróságot, mind a választott bíróságot köti.

Ha a rendes bíróságnak vagy a választott bíróságnak az előtte folyamatban levő per elintézése végett azt a kérdést kellene eldönteni, hogy a megállapodás vagy a határozat vagy az alakulat működése a 7. § első bekezdése alá esik, az eljárást fel kell függesztenie és a m. kir. közgazdasági miniszterhez kell fordulnia, hogy közérdekű per megindítása iránt intézkedjék annak megállapítása végett, hogy a megállapodás vagy a határozat vagy az alakulat működése a 7. § első bekezdése alá esik. Erre a perre megfelelően kell alkalmazni azokat a szabályokat, amelyeket e törvény a közérdekű perekre megállapít. Ha a m. kir. közgazdasági miniszter arról értesíti a rendes bíróságot vagy a választott bíróságot, hogy a közérdekű pert nem kívánja megindíttatni, vagy az e végett hozzá intézett kérelem tárgyában harminc nap alatt határozatáról nem értesíti a megkereső bíróságot, az eljárást folytatni kell.

13. § Ha a választott bíróság az e törvényben szabályozott megállapodáson, határozaton, tevékenységen vagy magatartáson alapuló vitás kérdésben hoz határozatot, azt a m. kir. kincstári jogügyi igazgatóságnak kézbesíteni köteles. A kézbesítéstől számított tizenöt nap eltelte előtt a választott bíróság határozatát nem lehet végrehajtani.

A választott bíróság ítéletét a Pp. 784. §-ában említett okokon felül keresettel érvényteleníteni lehet abban az esetben is, ha az ítélet e törvénynek valamely rendelkezésébe ütközik. Azon az alapon, hogy a választott bíróság ítélete e törvény valamely rendelkezésébe ütközik, az ítélet érvénytelenítése iránt csak a kir. kincstári jogügyi igazgatóság a m. kir. közgazdasági miniszter utasítására indíthat keresetet. Ha az ítéletet csak azon az alapon is támadják meg, hogy e törvénynek valamely rendelkezésébe ütközik, a keresetet a Kartelbíróság előtt kell megindítani.

A kir. kincstári jogügyi igazgatóság által indított kereset a választott bíróság határozatának végrehajtását a Kartelbíróság határozatának meghozataláig felfüggeszti.

A feleknek olyan megállapodása, amely szerint a választott bíróság ítéletét a marasztalás összegének előzetes letétele útján bíróságon kívül is végrehajtani lehet, semmis.

14. § A m. kir. kincstári jogügyi igazgatóságnak a m. kir. közgazdasági miniszter utasítása alapján előterjesztett kérelmére rendbüntetésül pénzbírsággal kell büntetni azt:

1. aki az 1. § alá eső megállapodás vagy határozat bemutatását a törvény ellenére igazolatlanul elmulasztja;

2. aki a 6. § 1. pontja alapján hozzá intézett felhívásnak igazolatlanul elget nem tesz vagy a tett intézkedés foganatosítását akadályozza;

3. indítványra vagy hivatalból is azt, aki annak ellenére, hogy a 7. § 1-3. pontja alapján pénzbírsággal sújtották, végrehajt oly határozatot vagy megállapodását, amelynek végrehajtásától a Kartelbíróóság eltította vagy a Kartelbíróóság által eltiltott tevékenységet folytat, vagy ily magatartást tovább tanusít.

Mind a jelen § alapján, mind a 7. és a 10. § alapján alkalmazható pénzbírság kiszabásában figyelembe kell venni a cselekménnyel elért vagy elérni kívánt vagyoni haszon nagyságát és a pénzbírságra ítéltnek vagyoni viszonyait; a pénzbírság összege egyéb korlátozás alá nem esik.

A pénzbírsággal sújtottak és az alakulat egyetemlegesen felelősek.

Ha a 2. vagy a 3. pont alapján valaki ellen már ismételten szabtak ki pénzbírságot, a m. kir. közgazdasági miniszter indítványára vagy újabb közérdekű perben a m. kir. kincstári jogügyi igazgatóság indítványára a kereskedéstől vagy az iparúzéstől végképpen vgy határozott időtartamra eltiltást is ki lehet mondani.

15. § Amennyiben bíróság kiszabását nem a közérdekű perben kérik, a bíróság kiszabására irányuló eljárásra a kereskedelmi vétségek esetében követendő eljárás szabályait kell megfelelően alkalmazni. A 14. § 1. és 2. pontja esetében a kir. törvényszék, 3. pontja és utolsó bekezdése esetében pedig a Kartelbíróóság jár el.

A m. kir. igazságügyminiszter az esetleg szükséges külön szabályokat - ideértve az illetékességre és a fellebbevitelre vonatkozó szabályokat is - rendelettel állapíthatja meg.

A bíróság kiszabása iránti eljárás a bíróságolás alapjául szolgáló cselekmény elkövetésétől számított három év alatt, a már kiszabott bírság a határozat jogerőre emelkedésétől számított öt év alatt évül el.

16. § Az e törvény életbelépte előtt létrejött fennálló megállapodást és határozatot, ha nincs írásba foglalva, e törvény életbelépésétől számított harminc nap alatt írásba kell foglalni és amennyiben a 2. § szerint bemutatása kötelező e törvény életbelépésétől számított negyvenöt nap alatt a m. kir. közgazdasági miniszterhez be kell mutatni.

17. § A vásárra vitt mezőgazdasági cikk árának szabad és természetes kialakulását összebeszéléssel, összejátszással vagy egyéb mesterséges beavatkozással a termelők hátrányára befolyásolni tilos.

A hatóság kötelessége, hogy a helyi piacon a vásári rendszet körében figyelemmel kísérje azt, hogy az áralakulást az előbbi bekezdésben előírt módon nem befolyásolják-e, s ha ily visszaélést észlel, köteles azt a rendelkezésére álló törvényes eszközökkel megakadályozni.

Abban az esetben, ha a visszaélések a vásári rendszet körében megakadályozhatók nem lennének, vagy ha valamely terménynek helyi vásári ára az országosan kialakult, illetőleg a budapesti áru- és értéktőzsdén jegyzett árhoz képest az összes körülmények figyelembevételével a termelők hátrányára tartósan oly feltűnő aránytalanságot mutat, amelynél fogva alaposan feltehető, hogy ez az áralakulás az első bekezdésben megjelölt visszaélések következménye, a m. kir. közgazdasági miniszter a közigazgatási bizottság indokolt előterjesztésére, vagy a nélkül is, az érdekelt miniszterekkel egyetértve, akár a vásárra vitt minden mezőgazdasági cikkekre, akár egyes megjelölt cikkekre kiterjedően, visszavonásig elrendelheti, hogy a 18. §-ban meghatározott cselekmények miatt büntető eljárás megindításának van helye. Ezt ily előterjesztés esetében, ha sürgősen szükséges, ideiglenesen a közigazgatási bizottság is a m. kir. közgazdasági miniszter rendelkezéséig elrendelheti.

18. § Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, aki mással összebeszél, összejátszik, vagy valótlan hírt terjeszt a végett, hogy a

vásárra vitt mezőgazdasági cikk vásári árának szabad és természetes kialakulását a termelők hátrányára befolyásolja.

E kihágás büntetése pénzbüntetés.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a m. kir. államrendőrség területén az államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Az eljárást csak a 17. § utolsó bekezdése alapján tett rendelkezés után elkövetett cselekmények miatt lehet megindítani.

A jogerős büntető határozatot meg kell küldeni a m. kir. kincstári jogügyi igazgatóságnak, hogy a jelen törvény alapján megtehető esetleg szükséges intézkedések tárgyában javaslatot terjesszhessen elő.

19. § E törvény életbeléptetésének napját a m. kir. minisztérium rendelettel állapítja meg. A 17. és 18. § végrehajtása végett szükséges eljárási szabályokat a m. kir. belügyminiszter a m. kir. közgazdasági miniszterrel egyetértve, külön rendelettel állapítja meg. Egyébként ezt a törvényt az érdekelt miniszterek hajtják végre. Ha a közgazdasági miniszteri állás nincs betöltve, a közgazdasági miniszterre az ebben a törvényben ruházott hatáskört a m. kir. kereskedelemügyi miniszter látja el.

A jelen törvényben meghatározott adminisztratív teendőket a m. kir. kereskedelemügyi minisztérium személyzete látja el.